

Domoljub

V Ljubljani 28. oktobra 1942-XX

55 - Štev. 44

*Lučka
na grobu*

Novembrske misli

Ko čez božje njive zopet
množic se pomika val
in na slednji grob vsaj eno
lučko je nekdo prižgal;
ko v zelenje, v krasno cvetje
božji vrt je ves odet,
vnovič misli nam hitijo
čez ovire venkaj v svet.

Romajo v samotne dalje,
skrivajo se v mrak gozdov,
kjer samuje mnogo dragih,
še neznanih nam grobov.
Tiho spuščajo se misli
v grozo strašnih kraških jam,
kjer stoterim je za vedno
žitja tam ugasnil dal.

Cele kupe že trohnečih
zremo mučenih teles;
kri nedolžno lita kliče
maščevanje iz nebes
na vse tiste, ki so s silo
pahnili jih v grobno noč
in na brate, ki v slepoti
so jim nudili pomoč.

V težkih mukah je duhovnik
padel krvaveč na tla;
žrtev, da nas obvaruje
partizanskega pekla.
Skrben oče, blaga mati,
dobra hči in vzoren sin
so umrli mučeniško
sredi strašnih bolečin.

V smrtnem snu počiva mirno
v zemlji zmučeno telo;
po trpljenju, hudem boju
se počiva res sladko.
Kaj zato, če na grobovih
skromna lučka ne gori
in če zadnji tih domček
že zelenje ne krasi?

Upamo, da naši dragi
že uživajo Boga;
v sreči rajski nepopisni
čakajo nas vrh zvezda.
Žarek nade v našem srcu,
v naših prsih stalno tli,
da njih zgled kdaj v sveti Cerkvi
pred vsem svetom zablesti.

O, prosite mučeniki,
da spregleda, kdor je slep;
da za nerođ in sveto vero
slednji izmed nas bo vnet.
V srcih božje naj ljubezai
silen plamen zagori,
da zasije nam in svetu
skoraj sonce mirnih dni!

Vojni dogodki preteklega tedna

Trdi boji na Kavkazu in v Stalingradu

Nemško uradno poročilo od 19. t. m. poroča o novih uspehih na Kavkazu ter o letalskih napadih na sovražne dele v Stalingradu.

Poročilo od 20. t. m. naglašja, da je v gozdnatem delu Kavkaza vkljub slabemu vremenu nemška vojska strla sovražni odkor pri Tuapseju in ob Tereku. Zavzete severne dele Stalingrada nemška vojska čisti.

Vojno poročilo od 21. oktobra navaja, da je na Kavkazu trajno slabo vreme sicer oviralo napredovanje, da pa nemške čete ob letalski podpori vkljub temu napredujejo. Boji pri Stalingradu se nadaljujejo. Med Donom in Volgo je sovražnik skušal s protinapadi razbremeniti Stalingrad, pa je bil odbit.

Vojno poročilo od 22. t. m. veli, da so nemški planinski oddelki na zahodnem Kavkazu vkljub nalivom predrli sovražne postojanke ter uničili cel sovražni polk. — Pri Stalingradu so bili zavzeti novi sovražni bunkerji.

Dne 23. t. m. pravi nemško vojno poročilo, da so severnozahodno od Tuapseja Nemci vrgli sovražnika iz odpornih gnezd. Ti nemški oddelki so bili vkljub slabemu vremenu trajno podpirani od nemškega letalstva. — V Stalingradu so bili zavrnjeni sovražni protinapadi.

Razbita angleška tanka na egiptovskem bojišču ob zadnjih bojih.

Velike letalske zmage v Egiptu

Na egiptovskem bojišču pretekli teden ni bilo posebnih dogodkov, razen velikih letalskih spopadov, v katerih so se zlasti odlikovali italijanski letalci, kateri so s svojim junaštvom porazili svoje nasprotnike.

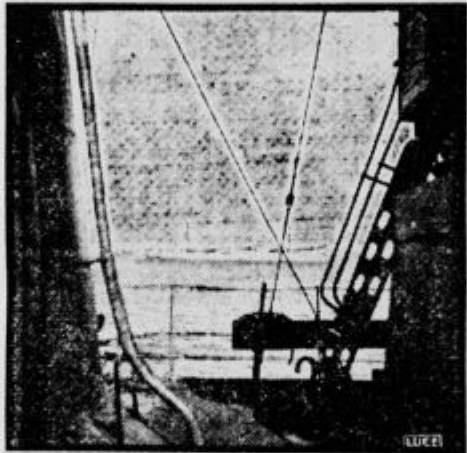
Vojno poročilo št. 877 sporoča med drugim, da je osno letalstvo delovalo nad sovražnim ozemljem ter obstreljevalo sovražne avtomobilne vrste. Nad Tobrukum je narednik pilot Agostini sam nastopil proti štirim sovražnim bombnikom ter enega sestrelil, enega pa zadel.

To vojno poročilo dodatno sporoča še novico, da je na polju časti na čelu svojih čet 18. t. m. padel junaški general Federico Ferrari Orsi, ki je vodil armadni zbor na egiptovskem bojišču. Bil je med najbolj odlikovanimi častniki italijanske armade. Nekaj dni pred smrtjo mu je Hitler za njegovo hrabrost podelil nemški Železni križ prvega reda.

Vojno poročilo št. 878 od 21. oktobra pa sporoča o trdi in siloviti letalski bitki v Egiptu, v kateri je italijansko letalstvo doseglo važne uspehe. Mnogo angleških letal so doslej sestrelile junaške in neutrudne lovske eskadrile, mnogo drugih so sestrelili nemški lovci, 6 pa protiletalska obramba.

Drugi dan nato vojno poročilo natančneje navaja, kakšna je bila ta letalska zmaga. Tako pravi: V zmagoviti letalski bitki na egiptovskem bojišču dne 20. oktobra, ki se je je udeležilo kakih 200 sovražnih in prav toliko osonih letal, so italijanski lovci sestrelili 44 sovražnih letal, nemški pa 11. Izgubljenih je bilo 11 osonih letal. Pri drugih sovražnih akcijah smo izgubili dve letali, med tem ko je bilo drugih več ali manj poškodovanih. — Nato poročilo navaja, da je osno letalstvo tudi drugod napadalo sovražno letalstvo ter mu prizadelo mnogo škode. — V dveh dneh je bilo po teh poročilih v Egiptu sestreljenih 67 angleških letal. — V noči od 21. na 22. oktober so italijanski bombniki učinkovito napadli vojaške naprave v Gibraltaru ter na Malti.

Vojno poročilo št. 880 od 23. oktobra sporoča o novi letalski zmagi nad Egiptom ter pravi: »Včeraj se je obojestransko letalstvo zopet trdo borilo na egiptovskem nebu in osni letalci so dosegli nove uspehe: sestreljenih je bilo 20 angleških letal, in sicer so jih sestrelili 5 italijanski lovci, 10 nemški, 5 pa protiletalsko topništvo. Vsa naša letala so se vrnila na oporišča. — Naši bombniki so nadaljevali z napadi na letališča na Malti. — Preteklo je povražnik napadel mesti Torino in Genova. V Torino so bili takoj pogaseni majhni požari. Na Genova je sovražnik izvedel napade v več valovih ter je spuščal razdiralne in zažigalne bombe ter poškodoval znatno več civilnih zgradb. Vedenje civilnega prebivalstva je bilo vzorno.«

Italijanski konvoj na Sredozemskem morju plave iz luke pod varstvom vojnih ladij.

Maršalska cesta v Franciji

V Franciji nadaljujejo z deli za zgradbo avtomobilske ceste Pariz—Kanal, ki bo široka 40 metrov. Sedaj so v teku velika dela v saintgermainskem parku, kjer sekajo drevesa, da bodo napravili pot za novo cesto, ki bo posvečena spomenu francoskih maršalov in bo imela njihovo ime.

Ogromno delo vojaške pekarnarje

Ena sama nemška vojaška pekarnarja, ki ima svoj sedež tam okrog Stalingrada, je od začetka vojne spekla že nad štiri milijone vojaških hlebkov. Za to so potrebovali nič manj kakor 5000 ton moke in 50 ton soli. Pač veliko delo.

Madžarski bojovníki dobe zemljo

Na Ogrskem pripravljajo zakon, po katerem bodo dosegli židovsko zemljo po razlastitvi dobili v last vojaki, ki se bore na ruskem bojišču. V poštev pride okrog 130.000 oralov plodne zemlje.

Postava za varstvo države tudi v Ameriki

Ameriški zbornici je bil te dni predložen načrt zakona o varstvu države. Načrt določa smrtno kazen ali dosmrtno ječo za vse tiste, ki bi se pregrešili s sabotažo, volunštvom ali pa zaradi sodelovanja s sovražnikom. Za ta načrt se zanimajo tudi na nemški strani, kakaj pa obliki in po vsebini odgovarja načelom, ki se jih drže nemške oblasti v zasedenih pokrajinah.

KRATKE z vsega sveta

Zaradi visokega stanja reke Potomac je bil te dni ogrožen ameriški Washington.

3000 let stare obleke so našli nedavno v danski grobnici blizu kraja Egtwed.

V petih dneh (od 12. do 17. oktobra) so izgubili Nemci na vzhodnem bojišču 75, Sovjeti pa 1093 letal.

Veliko električno centralo bo zgradila Romunija pri Zeleznihi vratih na Donavi.

Nov most čez Donavo bodo zgradili med Bolgarijo in Romunijo.

Velik požar je uničil tovarno čevljev v švedskem Orebru; 200 delavcev je ob zaslužek.

Obletnico zasedbe Odese so te dni slovesno praznovali po Romuniji.

Na neko hišo v okolici Londona je padel angleški bombnik in povzročil smrt 14 stanovalcem.

Za Čehe je možno samo eno, da zadostje za ubijstvo Reinbrandta Heydricha s pridnim delom za nemško zmago, je izjavil državni podtajnik Frank.

Ne književnih in ne mirovnihih nagrad letos ne bo delil Odbor za podeljevanje Nobelovih nagrad.

Izgube ameriške vojske mornarice znašajo do zdaj 15.423 mrtvih, od tega 4259 mrtvih, 1453 ranjenih in 9711 pogrešanih.

Zaradi pomanjkanja mesa so morali dobiti v ameriškem Njujorku torek za brezmesni dan.

Novo sodobno letališče so odprli v portugalski Lieboni, 10 km od mesta.

5000 ton sladkorja je uničil požar v londonskih skladiščih.

Za oddajo 20 kg bučnih peška daje madžarska zadruga v Budimpešti 1 kg pralnega mila.

V Braziliji je umrl kardinal Sebastian Lemo, nadškoof v Rio de Janeiru.

600 do 700 tisoč Judov živi v nezasedenem delu Francije; v zasedenem samo 120.000.

Zaradi pomanjkanja rudarskega delavstva so začeli v Združenih državah uporabljati po rudnikih ženske moči.

10 milijonov kilogramov starih kovin so zbrali preteklo poletje na Madžarskem.

Cena novemu vinu v Romuniji je padla od 150 na 40 do 45 lejst za liter.

Mejo starosti za vojaško obveznost je parlament Združenih držav znižal od 20. leta na 18. leto.

100.000 žensk je zaposlenih v nemških državnih poljedelskih podjetjih.

Evropski prvak v veslanju 29 letni Marijo Lazatti je umrl te dni v Trevisu.

1300 milijonov levov je doslej prejela bolgarska državna blagajna iz enkratnega premoženjskega davka Judov za varstvo države.

Odslej bodo smela v Romunijo prihajati samo pisma, pisana v italijanščini, francoščini, hrvaščini, romunščini, erščini, turščini, nemščini in — slovenščini.

400.000 metrskih stotov seljnatih glav so pridelali letos v okolici Stuttgarta, ki je središče za pridelek kislega zelja v Nemčiji.

Novo ležišče nafte so odkrili v okolici albanškega mesta Kruje.

1070 vagonov pšenice so poslali te dni iz Banata v Grčijo.

Pri padcu s konja pri vsakdanjem jahanju je dobil hude poškodbe daneki kralj Kristijan X.

Združene države so izvršile veliko nasilje; ameriške čete so naprč zasedle te dni v Afriki zamorsko republiko Liberijo.

Odstopil je madžarski minister za preskrbo general Štefan Looney.

Največji sod na štajerskem

Ima ga vinogradniška zadruga v Ptujju in obsega kar 37.000 litrov vina. Sod so izdelali sodarji v Tacnu pri Ljubljani. Vsega skupaj je v ptujski zadrugi kleti prostora za 400.000 litrov vina. Zadruga ima podružnice v Zavrču, Okiču, pri Sv. Barbari in pri Sv. Andražu v Halozah.

Vsak zaveden Slovenec rad naroča in čita »Domoljub«

Kdor ni z menoj, je proti meni! Kdor ni proti komunizmu, je z njim.

Kaj je NOVEGA

d Okrevališče za vojake, ki potujejo skozi Ljubljano, je bilo slovesno odprto dne 8. t. m. ob navzočnosti visokih civilnih in vojaških oblasti. Zvezni tajnik je pozdravil Eksk. generala Robottija, podprefekta Davida kot zastopnika Visokega komisarja ter druge zastopnike oblasti. Članice ženskega fašija pa so organizirale razdeljevanje daril vojakom, ki bodo potovali skozi Ljubljano.

d Pristojne oblasti so izdale zadnje dni oddrede s sledečimi naslovi: Predpisi o klanju kopitarjev.

d 21. oktobra je minulo deset let, odkar je umrl znani humoristični pisatelj, veliki mladino-ljub, sodnik Fran Milčinski. Blag mu spomin!

d Za tiste, ki se vozijo z ljubljanskim tramvajem. Zaradi skrčenja policijske ure je od torka 20. oktobra redni promet na cestni železnici zaključen že ob 13.12, ko odpeljejo zadnji redni vozovi z Ajdovščine na končne postaje. Izredni vozovi pa z Ajdovščine vozijo še ob 13.12 do končnih postaj v Moste, na Vič, k Sv. Križu in na Rakovnik ter proti remizi, ob 19.12 pa z Ajdovščine proti remizi, v Moste, na Vič in na Rakovnik.

d Ker ga je zajec opraskal. 67 letni zidar Josip Matek se je zatekel te dni v bolnišnico, kjer so ugotovili zdravnik zastrupitev s tetanom. Matek je prišel k zdravnikom prepozno in je podlegel. Izkazalo se je, da je nastalo zastrupljenje, ker je Matka domači kunec pri krmiljenju opraskal.

d Smrt znamenitega skladatelja. V Camioru je umrl odlični italijanski skladatelj A. Petrucci. Doživel je 77 let. Bil je velik Pucinijev prijatelj in zelo plodovit skladatelj raznih skladb, po večini vojaških himen in koracnic.

d Izredno sladko sladkorno peso je dala letošnja letina v Italiji.

d Izdelovanje vermuta, vina Marsala ter šumskih in vsakovrstnih likerskih vin je ministrstvo zopet dovolilo.

d Zivilske nakaznice za november so že 19. oktobra pričeli raznašati ljubljanski mestni uslužbenci Ljubljančanom. Vzorno delovanje ljubljanskega prehranjevalnega urada naj bo v zgled tudi nekaterim podeželskim.

d Ob 91 letnici — nov zob. Anuncijata Rosetti iz Chioggie pri Rovigu je praznovala pred kratkim 91 letnico rojstva. Obenem je zapazila, da ji je zrastle takorekoč čez noč nov sekalec. Dejala je, da smatra novi zob kot najlepši dar narode ob 91 letnici.

d Cas zatemnitve v ljubljanski pokrajini je sedaj od 19.30 do 6.30.

d Nove oblatilne karte stopijo v veljavo kot je znano dne 1. novembra letos. V glavnem so doročila glede rabe kart ista kot doslej. Najvažnejša izprememba je pač v tem, kot smo že poročali, da bosta samo dve karti namesto dose-danjih 5 vrst; ena za otroke od 1. do 4. let, ostale za starejše osebe brez razlike spola. To je velika olajšava za družino, kjer bodo lahko posamezni dali na razpolago svoje karte v primeru potrebe drugim članom družine. Glede točk ostane število isto, novost je v tem, da bodo tipizirane tkanine in delovne obleke zahtevale manj točk kot doslej. Tudi sistem je poenostavljen, ker so številni predmeti združeni v nove skupine. Točna določila bodo tudi mere za otroške obleke in čevlje.

d Naj se prepriča, kogar veseli. Nekdo poroča: Vzemij del premoga ali oglja (oboje v prahu) ali žaganja, 2 dela čistega peska in 1 del ilovice ali malte, razmoči najprej ilovico, najbolje s petrolejem — če je — sicer mora služiti v to voda, v razredčeno ilovico primešaj nato pesek, dobro premešaj, na kar primešaj še premogov, ogljen prah ali žaganje, zgnežet kroglice, ki jih daš nato osušiti in ko so suhe, jih daj na ogenj, ki že dobro gori, s čemur mu zvešaj vročino, ki jo vzdrži do 10 ur. Te kroglice so torej primerne za pečice v sobah, katere se najprej segreje z drvmi in s premogom, za drugo nalaganje pa se

Mmogo molimo rožni venec!

S prvim petkom septembra se je končal prvi del vsenarodne zadostilne pobožnosti v čast presv. Srcu Jezusovemu. Niso se mogla priti iz vseh župnij točnejša poročila, kako in s kolikšno udeležbo se je ta pobožnost vršila, a dosedanja poročila dokazujejo, da je res ves narod sprejel pobudo za to zadostilno pobožnost z velikim razumevanjem in vneto gorečnostjo. Tako moramo reči res odkrito: Hvala presvetemu Srcu Jezusovemu, da je toliko ljubezni do sebe vzbudilo v dušah vernikov.

Hudobni duh pa medtem tudi ni miroval. V svoji nevoščljivosti do naših duš te zvečičavne pobožnosti ni mogel mirno gledati, v svojem sovraštvu do Boga je mnogokje in na razne načine skušal ovirati spravno češčenje presvetega Srca. A ljubezen presvetega Srca je vse premagala. V Srce tudi nadalje neomajljivo zapupamo.

Ali naj dušni pastirji puste, da ogenj gorečnosti ugasne, da ljubezen do Jezusovega Srca omrzne? Ne! Pobožnost prvih petkov naj postane naša ljudska pobožnost. Ljubezen Jezusova do nas je nespremenjena, zato smo mu hvaležno ljubezen še nadalje dolžni. Greh in žalitve božje med našim ljudstvom. Žal, še niso prenehali, zato smo žaljenemu božjemu Srcu dolžni še naprej zadoščevati. Prvi petki v mesecu naj ostanejo slovenskim vernikom za vso bodočnost dnevi zadoščevanja iz ljubezni in najskrenejša zahvala presv. Srcu za rešitev.

Verniki naj to pobožnost deveterih prvih petkov nadaljujejo. Tisti, ki je še niso začeli, naj jo začno zdaj, kdor le more, naj začne novo vrsto deveterih petkov, kolikor mogoče mnogi naj dajejo z vrednim, pobožnim in ponižnim prejemanjem svetega obhajila Jezusu zadoščeno za žalitve vseh ljudi, posebno pa našega naroda.

Tej pobožnosti prvih petkov pridružimo še molitve rožnega venca. Zakaj? Prepričani moramo biti, da samo Marija, Kraljica miru, more svetu sprostiti mir. Da nam Bog po Marijini priporočili podeli mir, moramo postati miru vredni in sposobni mir sprejeti in ga zvečičavno uporabljati, ne pa tako, kakor po zadnji vojski.

porabi toliko kroglic, kolikor se zdi vlagalcu potrebnost.

d Mezgi za poljska dela. Da ustreže potrebam prebivalstva nekaterih področij, je vojni minister odredil, da se stavijo največ za dobo dveh mesecev na razpolago mezgi bližnjih oddelkov upraviteljem gospodarstev, ki nimajo dovolj vrpečne živine.

d Sreča se je nasmešnila revnemu župniku iz pokrajine Faenze. Zadel je številko zakladnih bonov in je dobil pol milijona lir, ki so mu jih že odšteli.

d Če smemo zaupati barometru, bo vreme ostalo še lepo, zakaj visoki zračni tlak je še narasel. Prevladuje burja, ki pa ni posebno hladna. Zato sonce v popoldanskih urah še precej greje.

d 10 meterskih stotov grozdja so razdelili te dni ranjencem v italijanskem Bovenu. Tam so priredili veliko razstavo grozdja v čast 800 vojnim ranjencem, ki se zdravijo v treh oddelkih bovenskih vojaških bolnišnic.

d Z ogrevanjem poslovnih prostorov ne smejo pričeti uradi, zavodi, gostinski obrati, hoteli in zasebna poslopja pred 1. nov. 1942.

d Italijansko-nemški plačilni pogoji. Nedavno je bil podpisan sporazum o razširitvi italijansko-nemškega plačilnega prometa tudi na področja, ki jih ima zasedena nemška vojska v Evropi. Urejeno je tudi vprašanje turističnega plačilnega prometa z Belgijo, Holandijo, Norveško, protektoratom, generalnim guvernementom ter Srbijo in Banatom za tujski promet iz Italije. Za te kraje znaša tečaj lire Belgija 235,50 lir za 100 belg. Holandija 847,55 lir za 100 goldinarjev, Norveška 365 lir za 100 kron, protektorat 63,80 lire za 100 kron, gen. guvernement 319,40 lire za 100 zlatov in Srbija z Banatom 31,95 lire za 100 din.

d »Nazadnjaška« cerkev. Papež Pij XII. je odločil, da bodo v prostornih dvoranah pisarniške palače imele svoje nove prostore papeževe akademije; prva med njimi bo akademija znanosti. Papež namerava ustvariti v okviru

ko se je mir zlorabljal za še hušje žalitve neskončno svetega Boga. Miru vreden in sposoben ga uporabljati v svoje zvečičanje bo naš narod tedaj, ko se bo resno in resnično spreobrnjal. Zaradi tega moramo mnogo, mnogo moliti za spreobrnjenje grešnikov. Dva razloga posebnost, ki nas morata nagibati, da molimo za grešnike, Enega je posebno poudarila preblažena Devica Marija sama, ko se je pred 25 leti prikazovala trem pastirkom v Fátimi na Portugalskem. Rekla je, da gre mnogo duš v večno pogubljenje zato, ker verniki ne molijo za njihovo spreobrnjenje; nedolžne pastirke je opominjala, naj pogosto molijo sveti rožni venec za spreobrnjenje grešnikov. Pomislimo samo, kako strašno je, če duša pade v večno pogubljenje, iz katerega ni rešitve — in če je ta duša istega rodu, nam v sorodstvu jezika in krvi in nam tako najbližja! Ali nismo dolžni, moliti za spreobrnjenje grešnikov med nami, da bi se nobena duša za večno ne pogubila!

Ko bi se grešniki med nami spreobrnil, bi bile skoraj vse težave in bridkosti odstranjene. Ne bilo bi več prelivanja krvi, umorov in ubojev, ne več krivic, laži, ropov in tatvin, ne bilo bi več nevoščljivosti, mržnje in sovraštva, vladala bi pravica in krščanska ljubezen. Koliko mirnejše in lepše bi bilo življenje že na tem svetu. — To je drugi razlog, da pozivimo med verniki pobožno molitev rožnega venca.

Rožni venec naj postane zopet redna skupna molitev vseh krščanskih družin — tudi farne družine! Priporočajte družinam, da molijo vsak dan skupno rožni venec — če ni mogoče celega, vsaj eno desetko (eno skrivnost), da se bo tako ves narod združil v eno samo molitveno armado za mir in za spreobrnjenje grešnikov.

Z rožnim vencem hitimo k Mariji. Srednič vseh milosti, s prošnjo za mir in za spreobrnjenje grešnikov, presvetemu Srcu Jezusovemu pa zadostujmo za vse žalitve — potem pa brez strahu pričakujmo bodočnost, ki bo v vsakem primeru nam in dušam nam v vodstvo izročena in zvečičanje.

V Ljubljani, dne 25. septembra 1942.

† GREGORIJ, škof.

prenovljene zgodovinske palače živahno središče visoke kulture, sijajno opremljeno, z našim menom, da se omogoči raznim papeževim akademijam čim lepši razvoj.

d Nesreča ne počiva. Pri nabiranju dračja v gozdu je padla in si zlomila desnico Antonija Ahačič, 62 letna zasebnik iz Dravclj. — Pri padcu s kozolca si je zlomila nogo Ivana Svete, 65 letna užitarika iz Tomišlja. — Pes je hudo ugriznil v nogo Anu Virant, 28 letno posestnik kovo hčer iz Zelimelj.

NOVI GROBOVI

V Sp. Besnici je umrl žel. upokojenec Janez Pegan. — V Zg. Duplah je odšla v večnost 54 letna Frančiška Teranova. — V Bukovici je zapustil solzno dolino trgovec sin Janez Rihteršič. — V Zagrebu je umrl spodnještajerski rojak, leni trgovec Franc Zagorčnik. — V Brežicah je zapel mrtvaški zvon gozdarijev vdovi Luciji Trugerjevi. — V mariborski bolnišnici je na veke zatisnil oči bivši častnik 57 letni Karel Jug. — V Medvodah je zapel mrtvaški zvon trgovki Elizabeti Marješič roj. Pavlovec. — V neki dunajski bolnišnici je izdihnil svojo dušo 33 letni strojni kovač Janez Cančala. — V Mariboru so pokopali 89 letno Marijo Eglerjevo roj. Smigovčevu. — Na vzhodni fronti je padel 21 letni planinski deseternik Maks Polensak iz Maribora. — V Vnanjih goricah je odšel v blaženo večnost drž. upokojenec Ignacij Muhč. — V Laporjah na Sp. Stajerskem je umrl 77 letni štetan Sagadin, najstarejši še aktivni spodnještajerski župan. — V Mariboru je odšel v večnost spredovnik drž. železnice 26 letni Engelbert Faganelli. — V Mariboru so še umrli: 82 letni šolski sluga Jakob Lepej 71 letna zasebnica Jera Grm, 70 letni usnar Alojz Spruler in 18 letni dijak Andrej Zavodnik. — V Ljubljani so umrli: 78 letni misijonski brat Alojzij Povše, eopnega višje sod. svetnika v p. Tekla Kaiser roj. Voltmann in veletrgovec Bolaffio Karel. — Naj počivajo v miru! Preostale tolaži Bog!

Kdor rad bere »Domoljuba«, ima najcenejše razvedrilo!

Za Miklavža izide zopet SLOVENČEV KOLEDAR

Tudi letos bo postregel naročnikom »Slovenca«, »Slovenskega doma«, »Domoljuba«, »Bogoljuba« in »Obiskca« z bogato in pisano vsebino.

Oblika koledarja bo ista kakor lani, obsegal pa bo nad 200 strani.

Koledar bo izšel kot posebna izdaja »Slovenčeve knjižnice«. Vsi naročniki omenjenih časopisov in redni naročniki »Slovenčeve knjižnice« bodo lahko kupili koledar po ugodnostni ceni 20 lir, če ga naroče že sedaj pri podružnicah »Slovenca« ali zastopnikih »Slovenca«.

Koledar bo tudi imel ilustrirano povest, ki jo je spisala znana pisateljica Fatur Lea za »Slovenčev koledar« pod naslovom: »Na sredi te Ljubljane je lip'ca zelena...« Pisateljica obravnava v srcu stare Ljubljane pripovedko o lepi Urški, ki jo je vzel, kakor poje že Prešeren, povodni mož.

Velik in bogat bo izbor leposlovnih prispevkov, ki so jih napisali za koledar med drugimi: Jože Dular, Cvetko Golar, Janez Jalen, Stanko Janežič, St. Kranjc, dr. Joža Lovrenčič, Jan Plestenjak, Jože Plot, Stanko Prelog, Silvija Sardenko in Narte Velikonja.

Zanimiv in pester bo izbor poučnih člankov, zanimivosti iz narave in nasvetov za dom, hišo in vrt. Še vse polno zanimivega in lepega bo prinesel koledar, poživljen s številnimi slikami in črteži.

Za mladino in dolge zimske večere bo posebno dobrodošla lepa barvna priloga z zanimivo družabno igro: »Zenimo na pašo!«

Opozarjamo vse naše naročnike, da bo koledar v prosti prodaji dražji. Zato ga naročite že sedaj, saj bo tiskan v omejeni nakladi.

Žrtve komunističnih morilcev

Poročali smo zadnjič o mučeniški smrti starega Antona Repovža. Mož, ki vse svoje življenje nikomur ni hudega prizadel, je moral umreti strašne smrti pod noži podivjanih komunističnih zbesnelcev. V vsej metliški okolici je ta umor povzročil hudo ogorčenje. Zdaj vsi, ki so še pošteni spregledujejo ter obsojajo zverinske morilce. Zdaj je vsakomur jasno, kaj je in kaj bože »Osvobodilna Fronta«. — Naša elika nam kaže Antona Repovža kot vojaka v ruskem ujetništvu med zadnjo svetovno vojno.

Razpršeni komunistični oddelki so dne 2. oktobra prišli k Sv. Križu nad Litijo, kjer pa se jim je uprla vaška straža. Komunistični partizani, ki se doslej še nikjer niso postavili s kakim posebnim pogumom, ker znajo biti pogumni le tam, kjer imajo pred seboj neoborožene ljudi, se tudi tokrat niso obnesli. Zato so zdvijali nad neoboroženimi. Tako so tega dne opoldne napadli s strelji kriškega organa finančne kontrole Viktorja Tonija, ko je odhajal iz pisarne domov h kosilu. Dobri uradnik je izdihnil pod

strelji strahopetnih komunistov. Bil je priljubljen v svoji službi, kjer kolaj je deloval. Bil je dalj časa v Krškem, v Brežicah, nakar je pred kratkim prišel k Sv. Križu, kjer je vestno opravil svojo službo ter se zunaj službe ni brigal za nič drugega kakor za svojo družino, ženo in tri otroke. Vsem izrekamo svoje sožalje. Toni je bil po rodu iz Ljubljane.

Pred mesecem dni nekako so komunisti pridrli na Rudnik pri Ljubljani ter tankaj izropali več hiš, med njimi tudi župnišče. Vdrli so tudi v Goljvevo hišo, kjer so vse izropali, nato odpeljali s seboj gospodarja in njegovega sina, 22 let starega Jožeta Golija, ki je že več let zvesto deloval v Slovenčevem ekspeditu v Ljubljani. Mladi Jože Goli je bil sila bister in nenavadno dober fant, ki ga je moral vsakdo rad imeti. Bil je tako vedrega duha, da je povsod širil veselje in dobro voljo. Bil je otroško dober in pobožen. Vsako jutro je sam od sebe hodil k svetli maši, kjer je stregel. Njegova najljubša zabava pa je bila nabirati cvetlice, s katerimi je krasil oltarje v rudniški cerkvi.

Medtem ko so očeta Golija že nekaj časa izpustili, so pa sina Jožeta vlekli s seboj na Polico. Dolgo nihče ni vedel, kaj se je z njim zgodilo. Te dni pa se je Janžljeva žena z Orlega bahala, češ da je njen mož Goljvega Jožeta, ki sta si v sorodu, sam na Polici zaklal, ko so mu poprej dva dni lomili ude pri živem telesu. Tako se je zvedelo, da je tudi tega plemenitega slovenskega fanta zadela strašna smrt zaradi njegovega prepiranja.

Dne 7. t. m. so na Polico spet pridivljali komunistični partizanski tolovaji ter v domači hiši pobili uglednega posestnika »pri Možaku«, Jožeta Zupančiča. Ko so ga doma v hiši dalj časa mučili, so ga začeli z noži zabadati. Tedaj pa je prihajala vaška straža, nakar so komunisti svojo žrtev brž zabodli. Ker je bila vaška straža že močno blizu, so se tolovaji zmedli, nakar je Zupančič pobegnil, dasi smrtno ranjen, ven na polje. Tu je padel ter klical na pomoč. Tedaj so pritekli ljudje, nato pa

še vaška straža, ki je bila med tem naglo opravila s strahopetnimi komunisti, ki so pobegnili, ko so odvlekli s seboj žrtve in ranjene. Zupančiča so prinesli domov, kjer je bil še pri polni zavesti predviden za zakramenti za umirajoče, nakar je pred jutru umrl.

Vaška straža na Polici pa je s svojo udarno neustrašenostjo pokazala, kako je treba tem morilec na prete stopati.

Tudi drugod vaške straže uspešno nastopajo. Tako so v Stični ujeli zloglasnega tolovaja in razbojnika Avguština Erjavca iz vasi Potok pri Muljavi. Ta razbojnik je bil med najhujšimi rablji v vretah komunističnih glavarjev.

Tako pod udarci ogorčenega ljudstva padajo te rabeljske glave druga za drugo in bodo padale, dokler slovenska zemlja ne bo očiščena teh Kajnov.

Okrog sosedov

s Varčevanje z zvezki. Prosvetno ministrstvo je v Nemčiji odredilo, da je treba upoštevati pomanjkanje papirja tudi v šoli, kjer dopuščajo razmere, zlasti v nižjih razredih naj se učitelji kolikor mogoče poslužujejo tabele. Vse zvezke je treba popolnoma izkoristiti. Če ni na razpolago črtanih zvezkov, lahko služijo pouku tudi drugi zvezki.

s Nemci iz tuzlanskega okraja na Hrvaškem se bodo prostovoljno preselili v Nemčijo. Ostalo bo še manjše število starcev. Med povratniki je 140 rodbin s 600 družinskimi člani.

s Za novega ravnatelja zagrebškega železniškega ravnateljstva je imenovan Stepan Brodavič, doedanjji načelnik oddelka za železniški promet.

s Za novega hrvaskega ravnatelja javne varnosti je bil imenovan dr. Zimmermann namesto Kvaternika.

s Zagreb šteje sedaj okrog 400.000 prebivalcev. Uvedli so nov prometni red, ki med drugim določa, da smejo odslej avtomobili po mestih, trgih in vaseh voziti največ s hitrostjo 40 km, zunaj pa 60 km.

s Stolico za italijansko kulturo so ustanovili na zagrebškem veučilišču.

s Novo sodobno mestno pokopališče bo dobil prihodnje leto hrvaški Karlovac.

s Kinematograf so odprli pred 14 dnevi v Rogaški Slatini. To je že 21. novo kinematografsko podjetje na Sp. Stajerskem.

s Otroci so se zbrali oni dan v Bohinjski Srednji vasi iz Stare Fužine, Gorja in Koprivnika. Z žetevnim vencem se je pomakal otroški sprevid pojoč po travniku, kjer je bila zbrano prebivalstvo iz Srednje vasi in okolice. Po igrah in pejuju otrok je bila prva lutkovna predstava v Srednji vasi.

s Z jablane je padel in oblašal mrtev posestnik Stanko Majcen iz Selaika v ptujskem okraju. — Ob letošnjem obiranju sadja se je pripetilo na Stajerskem precej hujih nesreč.

s Prosta stanovanja bodo dobile v prvi vrsti družine z mnogimi otroci. Nemški državni minister za delo je izdal predpise o oddaji prostih stanovanj v najem. V prvi vrsti bodo dobile prosta stanovanja družine z večjim številom otrok. Poleg teh bodo upoštevali družine padlih ali mrtvih vojniških žrtev z dvema otrokoma ali vojne poškoščevance z enim ali dvema otrokoma.

s Z vrvo se je zadavil. Neka mati v nemškem Hanovru je šla po opravih in privezala svojega 15 mesece starega otroka otročička na ograjo. — Otrok se je pri igranju opotekel in si ovil vrv okoli vratu ter zadavil.

s Profesor Adolfa Hitlerja je odšel v večnost. Te dni je v 89. letu starosti umrl v St. Andražu v Lavantinski dolini profesor dr. Leopold Peč, ki je svojčas imel med svojimi dijaki, tudi sedanjega nemškega vodjo Adolfa Hitlerja. Pokojnik je z zanimanjem spremljal življenjsko pot nekdanjega svojega dijaka. Ko je lani v aprilu prišel Adolf Hitler v Celovec, ga je stari profesor, obiskal in je bil pri Hitlerju lepo sprejet.

s V raznih delih Zagreba bodo uredili žrez zimo kuhinje, kjer bodo delavci in nameščenci lahko dobivali poceni kosilo in večerjo.

s Zimski čas bo imela od 2. novembra dalje Nemčija, kar znači, da bodo tiesto noč pomaknili kazalce vseh ur za eno uro naprej. Dne 19. marca 1943 pa bodo zopet vse ure pomaknili za eno uro naprej.

s Na Koroski Beli so zgradili novo šolo za ves vzhodni del tovarniškega ozemlja.

s Na cesti pred Smednikom se je splašil konj. Dve ženski sta padli z voza na cesto. Poštna uradnica 21 letna Emi Kraljeva si je zlomila medenico, 20 letna učiteljica Jerica Toška pa levo nadlektje.

POBEGU UJETNIK

PRIGODE UJETEGA NAPOLEONOVEGA VOJAKA

Tukaj me vidita na vrhu skale v sredini vašega mesta. Čeprav imam tako le malo prostosti, vendarle lahko vidim na tisoče streh in vsaj trideset milj morja in suhe zemlje. Vse sama sovražna dežela! Kjer le vidim dim, ki se vali iz dimnika kake hiše, si moram reči: tamle sedi nekdo pri ognju kamina in ves radosen bere poročila o naši nesreči. Prosim, pokažite mi vaju dom, čeprav le njegov dimnik, ali pa, če se ta ne vidi, vsaj tisti del mesta, kjer stoji vaša hiša. Kadar bom potem gledal po mestu, bom lahko rekel: tamle svoji hiša, kjer ljudje ne mislijo čisto neprijazno o tebi!

Flora je obetala za hip, dva, nato pa je rekla:

»Lepa misel to in tudi resnična, kar se tiče Ronalda in mene. Stopite sem, mislim, da vam lahko pokažem dim iz našega ognjišča!«

Tako rekoč me je peljala okrog zidovja na nasprotni ležečo južno stran utrdbe na basitjo, ki se je dvigala skoraj nad krajem mojega nameravnega bega. Od tam smo videli spodaj pred seboj več predmestij, za njimi pa zeleno, prosto nepravilno pokrajino, ki se je vzdigovala vse do pentlandskih gričev. Na eni teh visin — v daljavi kakih dveh milj — je stala cela vrsta belega klečevja. Tja mi je pokazala Flora.

»Ali vidite tiste skale?«, je vprašala. »Mi jim pravimo: »Sedem sester«. Zdjaj pa obrnite oči nekoliko nižje, in videli boste v griču nekaj kakor udor v griču, vrhove nekoliko dreves in med njimi dimnik. To je Swanston Cottage. Tam stanujeva z bratom pri teti. Vesela sem ob misli, da vam je v veselje gledati tja. Iz enega konca vrta tudi lahko vidimo to trdnjavo in večkrat greva jutraj tja na sprehod, kajne, Ronald? — in misliva na vas, St. Ives; priznati pa moram, da naju iz razgled ne dela ravno srečne.«

»Gospica,« sem rekel in komaj brzdal glas, »če bi vedeli, kako olajšujejo vaše besede, sam vaš pogled, strahote tega kraja, mislim, da, upam, da vem, da bi bili veseli. Vsak dan hočem zdaj priti semkaj in vam posvetiti molitve ubogega grešnika. Oh, ne rečem, da bi vam kaj koristile!«

»Kdo more sploh reči to, gospod St. Ives?« je nežno rekla. »Vendar mislim, da morava iti!«

»Zadnji čas,« je pritrdil Ronald, »na katerega sem bil čisto pozabljen, da povem resnico.«

Ko sem se še potrudil, da bi popravil, če sem se kaj zameril mladeniču, in mu izbral iz spomina svoje nekam razvnete besede, kdo je moral priti mimo? Major! Moral sem stopiti v stran in mu salutirati, ampak vse je dejalo, da so njegove oči gledale samo Flora.

»Dober znanec to,« sem dejal; »učin ga francoščino. Zelo prijazen je do mene.«

»Zijal nas je tako, nočem ravno reči, nevljudno,« je rekla Flora, »rada bi samo vedela, zakaj nas je tako zijal!«

»Ce nimate radi, da vas tako zijajo, vam priporočam pajčolan, gospica,« sem odvrnil.

Ona me je navidezno jezno pogledala. »Vam rečem, da je nas zijal!«

Ronald pa je še pristavil, »ne verjamem, da iz slabega namena. Mislim, da ga je iznenadilo, ko je naju videl, da se izprehajava z ujet — z gospodom St. Ivesom.«

6

Beg.

Čas, dogovorjen za naš beg, se je bližal vedno bolj, pa čim bolj se je bližal, tem manj nam je ugajal naš načrt. Samo ena stran je trdnjava, kjer je mogoče dostojno in varno oditi iz utrdbe; ker pa so tam glavna vrata in stoji tam straža in vrhu vsega še glavna cesta zgornjega mesta, ne pride tista stran v poštev za beg ujetnikov. Na vseh ostalih straneh obdaja trdnjavo strašna skala, pod katero se je moral izvršiti beg v svobodo. Posvetovali smo se v marsikateri temni noči, smo sklenili, da prodremo pod vmesnim okopom nekako na južnozpadnem koncu na kraju, ki mu pravijo »Hudičev komolec«. Sicer nisem še nikdar prišel v dotika s to slavno osebnostjo, ampak če je ostala dotika zunanost tudi le od daleč kolikaj slična tenju tako imenovanemu komolcu, ne niti malo ne mika, da bi se seznanil z njo. Tista grozna, strmo-

glava kleč pada od vznožja ozidja med pravcato pustlino, predmestnimi vrtovi in hišami, ki jih gradijo, strmo v globino. Nikdar se nisem upal, da bi samo za trenutek pogledal ob skali dol, in že ob sami misli, da bom moral v temni noči tvegati pot nizdol, mi je zmanjkovalo sape.

Od koga smo dobili vrv, ne vem in se tudi nisem brigal za to; dokaj pa sem si belil glavo ob misli, če bo vrv tudi dovolj dolga za naše plezanje. Kolikor mogoče natančno smo kajpada izmerili, kako dolga je bila; toda kdo nam je bil porok, da je bila dovolj dolga za naše plezanje? Ni bilo dneva, da se ne bi eden izmed nas skrivaj splazil do tistega »hudičevega komolca« in skušal preveriti višino bodisi na oko ali s tem, da je metala dol kamenčke. Eden izmed nas, ki je bil pionir, se je domislil matematične formule za taka preračunavanja — ali vsaj enega dela formule, ostane pa si kar sam izmislil. Kar se mene tiče nisem prav nič zaupal v taka preračunavanja, pa če smo jo tudi lahko našli v strokovni knjigi, ampak v tem, kako naj jo uporabimo, so se pokazale težkoče, ki bi še Arhimeda pripravile v zadrego. Zgrajal sem se že ob sami misli, da bi moral kdo izmed nas v takih okoliščinah tvegati svoje kosti in se spustiti dol.

Edino, kar je bilo treba še določiti, je bilo, kdo naj bo prvi, in zedinili smo se v toliko, da je žreb določil B. Zedinili so se, da združijo greško in sladko: tistemu, ki spleza prvi dol, morajo slediti vsi ostali po vrsti. V šatoru B je bilo vse vesele volje, veselje pa bi bilo še večje, če ne bi manjkalo še glas našega pionirja. Ni se čuditi, da se je pojavila neka nevolja zoper tak poskus, ker je vladalo veliko nesoglasje glede dolžine vrvi in višine skale, in ker je moral človek splezati v črni noči kakih padeset, šdesetdeset sežnjev globoko dol po popolnoma prosti vrvi in spodaj niti malega otroka ni bilo, ki bi kolikaj trdno držal za vrv. Ob misli na tisto višino smo postali kot stare babe! Ze res, da so bili nekateri prepričani, da je

... se hočem prot spustiti dol ...

vsa reč brez vsake nevarnosti, in smo z logiko dokazovali svoje mnenje. Pa čeprav so bili tehni razlogi, da naj poizkusimo, so bili še bolj tehni ugovori, da naj ne poizkusimo. Drugim se je vsa zamisel zdela blazna in so jo zametali. Med temi malodušneži je bil na nesrečo tudi nek mornar vojne mornarice; ta je bil največji bojazljivec. Iz te stiske nas je rešil dragonski narednik.

»Tovariš,« je rekel, »kakor mislim, sem po činu najstarejši med vami tukaj, in zaradi tega se hočem prvi spustiti dol, če želite. Samo po sebi se razume, da je kaj mogoče, da bom hkratu tudi zadnji. Nisem več mladenič in za časa ujetništva se mi je trebah malce odobellil. Zaradi tega mi morate obljubiti, da ne boste zabavljali žez mene, če padem in potegnem vse druge v pogibel.«

»Takega predloga ne moremo sprejeti,« sem ugovarjal. »Kot najstarejši med nami bi Leclou moral priti zadnji na vrsto, in on je pripravljen to storiti. Zaradi tega naj odloči žreb!«

»Ne tako,« je vzkljnil Leclou. Pri tem mi pade neka misel v glavo. Med nami je nekdo, ki nam je marsikaj dolžan, ker smo čuvali njegovo skrivnost. Razen tega smo samo sodrga, ki se je nabrala z vseh vetrov, on pa je vse druge krvi. Naj prične Champdivoer, ki je plemenitega rodu!

Rade volje priznam, da je nastal imeniten premor, preden je oni plemenitega rodu, za katerega je šlo, prišel do sape, da je mogel govoriti. Toda izbere ni bilo!

Kratko upiranje, ki se je pojavilo v meni, je ostalo neopaženo, ker je tedaj na srečo prišla straža mimo. Pa v tem tistem, premoru se je pripetilo nekaj, s pribo česar sem vzrojil. V našem šatoru je bil tudi nek vojak, Clausel po imenu, človek prostaškega značaja. Bil je tudi pristaš Goguelatov. Medtem pa ko je bil Goguelat nekako grdo razposajen, ni bil ta Clausel nič manj odvraten, povrh tega pa še hudoben. Včasih smo mu rekali »general«, včasih pa tudi po imenu, ki ga ne morem tukaj zapisati. Ko smo se sedeli in poslušali, mi je položil ta človek roko na ramo in mi na uho zašepetal: »Če ne greš, grof, bom že jaz poskrbel, da boš visel!«

Brž ko je straža odšla, sem izjavil: »To se razume, gospodje, da sem z največjim veseljem pripravljen iti prvi. Samo mora še prej dobiti pošteno kazen pes, ki je med nami. Gospod Clausel me je pravkar žalil in osemkrat francosko vojsko, in zaradi tega zahtevam, da ga ves šator prime za to.«

Vsi so me spraševali, kaj je bil zagrešil in ko sem bil tovarišem povedal, so bili vsi kot en moč za to, da »general« prejme kazen. Zaradi tega so »generala« pošteno premakastili in drugi dan so mu čestitali vsi, ki so ga videli, zaradi odklopanja, ki jih je bil prejel. Sreča je bila za nas, da je bil eden prvih, ki so zasnovali načrt za beg, in veroval, da se posreči, kajti, drugače bi se bil gotovo maščeval in vse izdal. Do mene ga je navdajala nečloveška želja po maščevanju. Kolikor sem spoznal iz njegovih pogledov, pa sem sklenil, da se ga izogibljem, kolikor morem.

Če bi se bil v tistem trenutku moral spustiti po vrvi dol, sem prepričan, da bi bil delo dobro opravil, toda bilo je že prepozno — skoraj se je že svital dan. Toda čas mojega trpljenja še ni bil pri kraju, kajti v naslednji noči so zvezde kar razsvitljevale nebo, da se je videla vsaka mačka, ki se je miljo daleč potikala okrog. Za ta čas prosim čitatelja, da ima sočutje z grofom St. Ivesom! Steherni je govoril z menoj sočutno kot z bolnim človekom v postelji; naš korporal, ki je dobil ostrige od neke ribiške ženske, jih je položil pred noge meni kot bi bil poganski malik. Z eno besedo, pitali so me kot, pitajo ljudožrecl ujetnika in častili kot darivnega bika!

Zaradi tega mi je na moč dobro delo, ko se je tretji večer gosta megla zgrnila na trdnjavo. Luči glavne ulice so ponekod docela izginile, ponekod se nam niso svetilkale svetleje kot mačje oči. Komaj pet korakov od svetilke je človek že moral tipaje iskati ozidje. Požurili smo se v posteljo. Če bi bili naši ječarji bolj čuječi, bi se jim moralo čudno zdeti, da smo se tako nenavadno zgodaj nehali pogovarjati. Steherni je ležal na svojem prostoru in se premetaval v upanju na prostost in v strahu pred strašno smrtjo. Začel se je glas straže, šumenje mesta je postalo vedno slabše, od vseh strani smo iz predmestja slišali nočne čuvaje, ko so po ulicah oznanjali ure. Lahko mirno rečem da mi je njihovo klicanje donelo v ušesih, kot na smrt obsojenemu. Navsezadnje se je v sosednji ulici oglašil človek, ki je živinsko tulil: »Ena je proč in jutro je temno, mriž!«

Kakor bi trenil smo bili vsi na nogah brez vsake besedice.

»Pričnimo, gospodje,« sem rekel, »če je vrv pripravljena, tukaj je zločinec!«

Predor je bil hitro izkopen, oporni kol zabiti, vrv razvita. Ko sem stopal na določeni kraj, so me tovariši prijemali za roko in jo stiskali.

»Pazite na Clausela!« sem šepnil Leclou in se urno spustil na kolena in komolce, zgrabil vrv z obema rokama in se prerinil z nogami naprej ekoli predor. Pod nogami mi je zmanjkalo tal in bilo mi je, kakor da mi mora srce nehati utripati. Še en trenutek in bingljal sem po zraku kot pijan pajac. Nikoli v življenju nisem bil zgledno poboden, toda v tistih trenutkih je bil z mene znoj in molitev.

Na vrvi so bili v razdalji osemnajst palecev narejeni volzji in neizkušenemu človeku bi se tako dozdevalo od sila lahko spustiti se dol. Najhujše pri celi reči je bilo to, da je vrv bila kakor živa, polna življenja, in nevolje do mene. Zasukala se je na eno stran, se ustavila za hip, pa me vrgla kot vrtačka v nasprotno smer. Vrv se je izmuznila mojim nogam kot jegulja, me primorala, da sem ves čas napenjal vse svoje moči in me metala v določeni presledkih ob površje skale.

(Nadaljevanje prihodnjic.)

Marija, pomagaj nam Ti!

Marija v Louny

Razsvetljena velika božjepotna cerkev v francoskem Lurdu

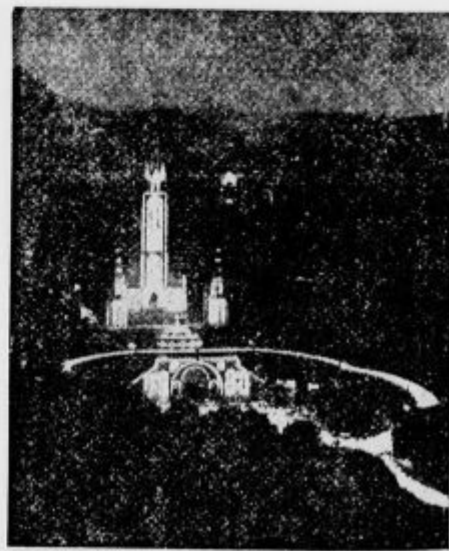
Mati božja v poljskem Čenstochovu

Oltar Marije Pomagal na Brezjah

Božjepotna cerkev v Kelmorajnu (Köln am Rhein)

Razsvetljeno pročelje Marijinega svetišča v Lurdu

Čudodelna Marijina podoba na Sveti gori

DRUŽINSKA PRATIKA
ZA LETO 1943

JE IZŠLA in se bo odslej dobivala v nakup v prav vseh knjigarnah kakor tudi v boljših trgovinah in trafikah

Cena izvoda L 2.-
Zahlevajte povsed le našo DRUŽINSKO PRATIKO!

CIGANOVA ZAPUSCINA

Ruggero Dombre.

Prevedel Griša Koritnik.

Ko se je toplo zahvalil, je Andrejček odšel s Sintjevo ženo iz komisarijeve pisarne in jo zavel proti gostoljubnemu ciganskemu vozu.

Ne bi si upal trditi, da je bil malopridni Medo občutno prizadet zaradi svojega pripeljaja; gotovo pa je, da si od takrat ni več zaslužil nobenega očitka zaradi svoje požrečnosti.

IX.

Naslednja dva dneva, ki ju je Andrejček že prebil v Toledo, je napravil dobre izkupičke, zlasti v predmestju, kjer so hoteli ubiti njega in medveda. Tamošnji prebivalci so si namreč šteli v častno dolžnost popraviti krivico s čim večjo radodarnostjo.

Tako je mogoče ne samo poplačati dolg in poslati še nekaj denarja babici, tudižal je še zamejnih prihrank, potem ko je obdržal Sintjevi ženi pokloni majhen dar, da ji je tako pokazal svojo hvaležnost.

Zahvalil se je svojima usmiljenima gostiteljema in jima obljubil, da se bo, če ju bo ob svoji vrnitvi še našel ondi, ponovno za dan ali dva pomudil pri njima. Nato je spet krenil na pot proti jugu.

Pet tednov pozneje je neko krasno jutro konec aprila dospel v Andujar.

Njegova prva skrb je bila, da se je odpravil na pošto, kjer so mu izročili tako začetno pismo, prvo, ki mu je bilo poslano, odkar je odrinil iz Francije. A, čudno, medtem ko se je dotel tako neskončno veselil misli, da bo končno zvedel, kako se godi med njegovo odsotnostjo babici, ga je zdaj, ko je imel pismo v rokah, nenadno prevzela silna skrb. Ta papir mu bo morda prinesel slabe novice?...

Ostal je na mestu v dvomu in ni imel poguma, da bi pretrgal ovojnico. Ko je obračal in suknil pismo v svojih rokah in ga ogledoval od vseh strani, je nazadnje opazil neko posebnost, ki ga je iznenadila: pismo je namreč imelo žig La Bastide—Clairence namesto Hasparren. Opazil je tudi, da se je morala babica nedvomno obrniti na kakšnega bolj izurjenega pisarja, nego so bili njeni navadni sosede, kajti naslov je bil napisan s krasnimi črkami. Pomislil je kratko, kdo bi bil mogel biti ta pisar; toda nenadoma je opazil, da je po zaslugi medveda, ki je stal poleg njega, postal središče splošne radovednosti. Zato je stopil iz urada in prišel na najbližji trg. Šele tam je sedel na neko klopi, kjer ga ni mogel nihče motiti, odločil, da odpre pismo.

Pismo se je glasilo:

»Moj dragi Andrejček!

Gospodična Giampaoli je tako dobra, da ti piše namesto mene. A ni mi bilo treba iti k njej,

... da ti piše namesto mene...

da bi jo prosila, naj mi napravi to uslugo... Veš, zakaj ne?... Iz preprostega vzroka, ker sem že pred sedmimi meseci zapustila Hasparren in se nastanila v Mimizanu, kakor se, kot veš, imenuje kraj kmetije njenega očeta... To te bo iznenadilo, dečko moj?... Pa je le resnično.

Tisti dan, ki si odpotoval (oh, kako dolg se mi je zdel čas!)... zdj se mi, da so leta in leta minila od tedaj), sem šla, kakor sem ti bila obljubila, nabirat gobe, da bi jih podarila gospodični. Izbrala sem samo najlepše, ki so šele pravkar pognale iz tal.

Ko sem se vračala domov, nisem čutila prav nobene utrujenosti v svojih nogah, ki na žalost niso več take kakor takrat, ko sem bila stara dvajset let, tako sem bila zadovoljna, da sem napravila veselje njej, ki je bila tako dobra do tebe.

Drugi dan sem se s košarico v roki napotila proti Bastide. Mislim pa, da brez voznika Miloca ne bi bila prišla v Mimizan, kajti komaj sem vlekla noge za seboj. Dobri Miloc me je dohitel ravno pri vhodu v Hasparren, kjer je v tvornici naložil čevlje, ki jih je nato prepeljal na postajo Urt. Ko je videl, da komaj lezem, mi je ponudil sedež na kozlu poleg sebe. Tako sem dospela na cilj brez truda.

Pri vhodu v trg sem se ločila od njega in se začela vzpenjati po ulici, ki drži h kmetiji na griču.

Prišla sem tja ob času kosila. Sprejeli so me prav prijazno, zlasti še, ko so zvedele, kdo sem in zakaj prihajam. Gospodična je bila na vso moč vesela krasnih gob, ki sem jih imela s seboj! Takoj me je povabila, naj prisedem; nato mi je pa sama stregla s kapusovo juho, ki sem je z velikim tekotom pojedla dve skodelici.

Potem je njen očka odšel na polje jaz pa sem govoril z dekleto o tebi. Kako te je hvallala, dragi Andrejček! Rekla mi je, da si e isto jutro odrinil ododand, poln poguma in vneme.

Prav imoš, da jo imaš rad, kajti nad vse dobra gospodična je in čuti odkritosrčno prijateljstvo do tebe.

Proti poltretji uri sem vstala, da bi se bila vrnila v Hasparren; eno pa me je prisilila, da sem morala zopet sest.

»Preveč ste utrujeni, da bi že odhajali,« mi je rekla. »Ne, gospa Iruleghy, prav zares ne!... Upam, da nas za danes ne boste zapustili, kaj ne?«

Po kratkem ugovarjanju sem sprejela njeno ponudbo, ker sem bila v srečo zelo zadovoljna, da se bom mogla odpočiti do drugega dne, pa tudi zato, da bom mogla malo dlje ostati pri ljubeznivi dekletici. Skupaj sva prebili popoldan in kramljali. Ona je opravičevala svoje delo, jaz pa sem ji tu pa tam kaj pomagala.

Ko pa je, zvečer zagledala na dvorišču vračajočega se očeta, mu je stekla naproti, češ, da mu ima nekaj silno nujnega povedati.

Nikoli si ne bi mogel misliti, kaj je to bilo; in tudi jaz si tega nisem niti od daleč mislila!

Kmalu nato se je vrnila k meni in me naglo vprašala:

»Veste, kaj sem prosila očka?«

»Ne, gospodična,« sem odgovorila.

»Povedala sem mu neko zamisel, ki mi je bila prišla na um, ko ste prišli k nam.«

»Očka, sem mu dejala,« za gospo Iruleghy je zelo žalostno, da mora biti vedno sama in se mučiti, da si zasluži vsakdanji kruh. Po drugi strani pa vidim da sama tukaj ne morem vsega opraviti, kar je treba. Vi bi me pogosto potrebovali na polju; ker pa imam delo doma, me ne morete vzeti s seboj. Kratko malo, zdj se mi, da bi se dalo marsikaj bolje urediti, če bi obdržali gospo Iruleghy pri nas...«

Očka je pristal na to: saj vedno stori vse, kar hočem. Bi potemtakem hoteli živeti pri nas? Moja draga babica boste, in prepričani bodite, da vas bomo radi imeli.«

»Oh, Andrejček! Kar presunilo me je ob teh besedah. Jaz, uboga starica brez sredstev in svojcev, naj ostanem v Mimizanu malone kot gospodinja!... Nikoli si ne bi upala niti v sanjah misliti na takšno srečo. Bila sem tako prevzeta, da sem se jokala od veselja in nisem mogla spregovoriti niti besedice. V edino zahvalo em gospodični poljubila roke in ji prikimala v znak hvaležnosti.«

Drugi dan me je gospod Giampaoli odpeljal v Hasparren. Najprej sem plačala najemnino, kolikor sem je še bila na dolgu, in po tvoji zaslugi mi to ni bilo težko: saj si mi pustil toliko denarja, kar preveč, in nekajkrat sem bila žalostna, ko sem na to mislila.

Nato je jel Giampaoli nakladati na voziček moje pohištvo, a jaz sem se medtem šla poslovljati od svojih sosed, ki so bile sicer izmenadne, vendarle pa vesele, ko so zvedele, kako dobro si bom uredila življenje.

Nazadnje sva odrinila nazaj proti Mimizanu. Srečna sem bila te nenadne spremembe, pri vsem tem pa nisem mogla ostati brez solz, ko sem zapuščala kraj, kjer sem živela toliko let in kjer so pokopani vsi moji dragi. V mojih letih so, kakor vidiš, spremembe bridkeje kakor v tvojih.

Zvečer sem bila že v Mimizanu, v tisti kraj sni izbi, ki je bila prej spalnica gospe Giampaoličje; moje pohištvo so tako razpostavili, da bi bila skoraj mislila, da se sploh nisem preselila.

Od tistega dne dalje živim srečno, kakor še svoj živ dan nisem bila, kolikor pač moremo biti srečni na tem svetu. Ničesar mi ne manjka, Andrejček, ničesar, razen tebe, dragi moj dečko.

»Kolikšno hvato mi je vedela povedati o tebi!«

Oh, zakaj te ni tukaj, da bi z menoj vred užival tako srečo?... Giampaoli postopa z menoj, kakor da bi bila njegova mati; gospodična pa me ne bi mogla rajši imeti, najsi bi mi bila vračam. Pravi biser je, ljubezniva, delavna, ni, v resnici vnukinja, in jaz ji od vsega sreča to dna, resna...«

Tukaj se je pisava spremenila: postala je medla, manj trdna. Starica se je glede nadaljnje pisanja nedvomno obrnila do drugih, ker se je Marjetka bržkone branila pisati o tem, kar je zadevalo njo. Morda se je obrnila do nje-nega očeta ali pa do kakšnega soseda.

»... rahločutna in dobra,« se je nadaljevalo pismo. Presodi sam: ker je vedela, da sem vznemirjena zaradi tebe, ni izgubila nobene priložnosti, da mi ne bi govorila o tebi ter mi dajala poguma, da bi laže prenašala tvojo odsotnost. Še več, da bi me razveselila, je naročila po očetu iz Baione zemljevid Spanije ter mi na njem kazala tvojo pot in kraje, skozi kater potuješ; za tó pa vemo po žigih pisem, ki nam jih pošiljaš.

Tako se mi zdj, da te kolikor toliko spremljam in živim pri tebi. A kadar se vznemirjam ob misli na tebe, dečko, ki si sam in slaboten v deželi ciganov, orožnikov, in medčarjev, ki izpostavljajo med pred evojimi trgovinami, da skušajo z njim požrešne medvede, me dobra gospodična vsakokrat skuša na vsak način potolažiti.

(Nadaljevanje prihodnjie)

V.

Krilati lev in Ponarejena želva.

Srčna kraljica je rekla Lički:

»Ali si že videla Ponarejeno želvo?«

»Ne,« je odgovorila Lička. »Niti ne vem, kaj je to Ponarejena želva.«

»To je želva s teletjo glavo, s katero se kuha juha, ki ji potem pravijo želvina juha,« je rekla kraljica. »Pridi, povedala ti bo svojo zgodbo.«

Kmalu nato so prišli mimo krilatega leva, ki je ležal stegnjen na soncu.

»Pokonec, lenuh!« je rekla kraljica. »Pelji to gospodično k Ponarejeni želvi, da ji pove svojo zgodbo. Jaz moram drugam.«

In je odšla ter pustila Ličko samo s krilatim levom.

Skupaj sta se podala na pot in kmalu prišla do Ponarejene želve, ki ju je gledala s solznimi očmi, vendar pa ni ničesar rekla.

»Ta gospodična,« ji je rekel krilati lev, »bi rada slišala tvojo zgodbo.«

»Povedala jo ji bom,« je rekla Ponarejena želva z globokim glasom. »Sedite in ne zinite besede, dokler nisem končala.«

Skupaj so se vsedli in za nekaj trenutkov nihče ni spregovoril.

»Bili so časi,« je rekla Ponarejena želva in globoko vzdihnila, »ko sem bila jaz še prava želva. Ko sem bila še majhna, sem hodila v šolo v morje. Učiteljica, velika želva, me je dobro učila. Učila me je brati, pisati in vse različne vrste računstva: čistihlepnost, raztresenost, grdotičenje in posmehljivost.«

»Nikoli še nisem slišala o grdotičenju,« si je drznila pripomniti Lička.

Krilati lev je dvignil tace ves začuden.

»Ali veš, kaj je to lepotičenje?«

»Da,« je rekla Lička, »čprav ne preveč pričevalno.« »To pomeni... napraviti neko stvar lepšo.«

»No, torej,« je nadjeval krilati lev, »če zdaj Lička, da bi premenila pogovor.«

»Prvi dan deset ur,« je odgovorila želva, »drugi dan devot in tako dalje.«

»To je bil nenavaden urnik,« je zaklicala Lička začudeno.

Ponarejena želva je vzdihnila in si obrisala oči s tace.

»Morda pa ti, deklica še nikoli nisi videla na kakem plesu raroga, ker ne veš, kako lep je rarogov ples.«

»Morda je res tako,« je rekla Lička. »Kako vrste ples je to?«

»Ali bi ga rada videla?« je vprašala Ponarejena želva smehljivo.

»Zelo,« je odgovorila Lička.

»Pridi, poskusiva naučiti to punčko prvi lik,« je rekla Ponarejena želva krilatemu levu. »Tudi brez rarogov ga lahko pleševa.«

Svečano sta pričela plesati okoli Ličke. Vsa krikra, ko sta se ji približala, jo je eden ali drugi pohodil. S tacami sta udarjala takt in Ponarejena želva je pela:

Polžek naš mali hišico nosi,

sreča ga kos in ga poprosi:

»Vzemi še mene v hišico svojo,

pa ti zapojem pesemko novo!«

Polžek pa pravi, govori:

»Težka se hišica danes mi zdi,

Kaj vidim? Krilati lev na njej sedi.

Kljuni ga, kosek, pič ga v rep,

da se spravi s hiške potep!«

»Kaj še,« pravi kos objestno,

»danes mi je tako prijetno.

Raje zaživgam pesem veselo,

da se bo vse krog mene vrtele.

Plešite, plešite, vse stvari,

kos vam poje, žvrgoli!

Plešite vsi, veliki in mali:

vija, vaja bomo plesali,

vija, vaja v krogu skakali.«

»Hvala,« je rekla Lička, zadovoljna da je bilo pesmi konec. Toda Ponarejena želva je še dalje plesala s krilatim levom in pri tem pela pesmi, ki so bile več ali manj podobne tej:

Kura pravi: kokodak,

znese jajček dan bom vsak,

Krilati lev pa pravi:

»Joj koliko perja imam na glavi!«

Plešasta želva se le smeji,

osle pokaže in zbeži.

Ko sta nehala plesati, je krilati lev rekel Ponarejeni želvi:

»Ponarejena želva,

zdaj bi pa morala

zapeti tvojo najlepšo

pesem: tisto o juhi,

ki ji pravijo želvina juha,

da narostijo povabljenec

pesek v oči, v resnici

pa je pripravljena le

iz govedine in zelišč.«

Ponarejena želva

je vzkliknila:

»To je res. —

Ponarejena želvina

juha je nekaj takega,

s čemer pitažo lahko

verne in neverne

ljudi.«

Ponarejena želva je vzdihnila in pričela peti:

Dobra je želvina juha,

ki se iz govedine kuha,

kar sama po grlu teče,

če je hladna nič ne speče.

Dobra je želvina juha,

ki se iz govedine kuha.

Iz narave

Kako se hranijo mravlje

V »Domoljubu« smo že pisali o raznih načinih hranjenja mravelj. Nekatere se hranijo s sladkarijami, ki jih priberajo pri listnih ušeh, druge nabirajo zaloge raznih semen, druge spet goje v svojih mravljiših glive. Ker je to poglavje zanimivo, bomo v teh vrsticah na kratko govorili o njem.

Nekatere vrste mravelj goje glive tako, da napravijo v mravljiških nekake vrtove polne glivic. To delo je precej zamotano in se ga udeležujeta celo matica. Delajo pa tako:

Nekatere južnoamerikanske vrste mravelj grede v dolgih procesijah na drevesa in grmovje, kjer izrežejo s svojimi kleščami polkrožne ali okroge koščke iz listov. To delo je razdeljeno tako, da nekatere delavke listje režejo, druge vlačijo izrezane koščke domov, kjer jih takoj predelajo. Ta predelava se izvrši tako, da večje delavke grizejo in zvečijo izrezke v kašo, iz katere napravijo neko gobasto snov, ki jo razporedijo v eobihah v obliki gnezd. Taka gnezda namestijo v votlih drevesnih deblih ali pa pod zemljo. Kmalu se naseli na tej snovi neka gliva, ki preraste s svojim micelijem vso gobasto snov. Iz teh micelijev izrastejo beljakovine vsebujoče glivice, ki jim pravijo »koleraba«. S tem se hranijo te vrste mravelj.

Ko se seli kraljica-matica iz mravljišča v novo mravljišče, vzame s seboj del dote v novo bivališče, kjer se gliva naglo razširi. Ta gliva je sicer zelo skromna, vendar potrebuje gnojenja. Gnojenje oskrbujejo mravlje. Napravijo pa takole: matica odtrga šopek glivic ter jih drži pod zadkom, nakar spusti nanj nekoliko rjave tekočine ter dene odtrgani šopek nazaj v »vrtiček«, ga skrbno potepa v zemljo s sprednjimi nogami. Ko zagledajo novi prebivalci mravljišča luč sveta, se pridružijo materi pri oskrbovanju (gnojenju) vrtička. Nekateri raziskovalci poročajo, da merijo taki »vrtovi« 5 do 6 m v obsegu in do 1 m v višino.

Pri tej priliki naj omenimo še nek poseben, a zanimiv način hranitve pri mravljah. Zadeva se nanasa na način, kako hranijo delavke druge delavke. Denimo nekam košček sladkorja in vzemimo v roko povečevalno steklo. Kmalu vidimo prihajati iz mravljišča nekaj mravelj, ki se približajo sladkorju, ga poželjivo ližejo, pri čemer se jim zadek širi in debeli. Zmotno bi bilo misliti, da se te delavke hranijo, to je, da jemljejo sladkarijo zase. Ne! Hrana ne gre v njihov »zasebni«, marveč v njihov »socialni« želodec. Ta socialni želodec je neka gošča pred pravim malim »zasebnim« želodcem. In iz te gošče vodi majhna luknjica v »zasebni« želodec, ki jo pa mravlja poljudno odpre oziroma zapre. Le kar pride v »zasebni« želodec je njeno, kar pa je v »socialnem« je skupno.

Hranitev sama poteka takole: ko se nahranjeni mravlji približajo lačna delavka, jo boža s svojimi tipalkami po glavi in jo liže ob ustih. Nato stegneta obe svoje jezike in sladka tekočina se pretaka iz ene v drugo. Med tem pa obe živahno gibljeta s tipalkami. Ta pojav lahko opazujete.

»Ponovi napevek še enkrat,« je rekel krilati lev.

Toda v tem hipu se

je iz dalje zaslislal vzkliko

»Razprava se pričonja!«

»Pridite,« je rekel

krilati lev.

Prijel je Ličko za

roko in hitel proč.

»Rada bi vedela, za

kakšno razpravo gre,« je

rekla Lička vsa zasopla

od nagle hoje.

Krilati lev pa ji je

odgovoril samo:

»Pridite!

In pričel je še hitreje teči, medtem ko jima je vedno nerazločneje prihajala na uho žalostna popevka ponarejene želve:

Dobra je želvina juha,
ki se iz govedine kuha.

(Nadaljevanje prihodnjic.)

ZA FANTE OD FARE

IZ DNEVNICA SPORTNIKA TOMAŽA

Njegov prvi učenc

Ljudje so se ozirali za popotnikoma, ki sta krenila proti vasi. Kdo se ne bi ozrl za njima? Tomaž je vzbujal pozornost s svojim klobukom, okrašenim z rumenimi avrikli, na njegovem hrbtu je škripal koš z vrečo pšenice, Jerneje pa je nosil pletenko. Tomažovo razpoloženje je bilo praznično: z vrha Kozjega prihaja, kjer se je nagledal pomladnih lepot široke domačije, z njim pa hodi Jerneje, njegov prvi učenec.

»Pa se finski kmetje ne prehladajo, če gredo takole z vročega na mraz in se valjajo po snegu?«

»Kaj še! Prehladili bi se, če bi to delali, ko jih zebe. Tako pa se najprej prepote v vročih parnih kopelih, potem pa gredo na mraz, da se utrjujejo. Tam se samo za hip povaljajo po snegu, potem pa jih žge po koži in tako utrjeni lažje prenašajo neveselosti zime.«

»To mora biti snažen narod!« se je navduševal Jerneje.

Pa zmoglijsi so! Saj si že slišal za Nurmija. Hitrejši je od vlaka, če hoče in v eni sami uri ti preteče delj ko 19 km. Kako pa je pri nas? Tu pa tam res telovadimo, kopljemo pa se samo ob komaj in mlačvi. Kar pomisli, ali ni res. Da se umivamo, praviš? Pa ne zaradi utrjevanja in zdravja, temveč zaradi ljudi, ki nas vidijo: roke in obraz in konec. Spimo pri zaprtih oknih, vode se izogibljemo, teči pa smo že davno pozabili. Zmoglijsost odmiru, če je ne nezuješ in človek postaja mehkužen, če se ne utrjuje!

»Smo pa le boljši od drugič, se je branil Jerneje. »Mi hodimo ob nedeljah v telovadnico, drugi pa v gostilne.«

»O tem ni dvoma, da smo boljši. Toda poglej, kaj delamo v telovadnicah? Obračamo se na levo in desno, potem se učimo prostih vaj, se podamo na orodje in konec. Kmečki fant, ki dela od zore do mraka, pa ne potrebuje telovadbe za moč, pač pa telovadbe za razvedrilo, pa za srce in pljuča, če hočeš. Razvedrilo ni le za otroke, utrujenemu človeku je prav tako potrebno kakor dobra beseda trpečemu. Tako bomo delali v bodoče; v telovadnici bomo storili svojo dolžnost, potem pa poleti k vodi, pozimi pa na sneg. In igrišče si bomo uredili, da bomo lahko tekli in igrali igre z žogo. Brez teka, ki je kralj vseh športov ni dobre telesne vzgoje.

»Tomaž, daj mi koš, ljudje se ti bodo smejali, če te bodo videli v vasi!«

»Zame, ki rad nosim, je to šport, zate pa, ki si zgaran, bi pomenilo delo. In če se nama bo kdo smejal, ker spočit nosi, utrujen pa bodi s pletenko, se bova smejala še midva. Veš, hudo grdo je, če mislijo mestni ljudje, da je delati sramota. Kjerkoli bom imel priložnost, bom povedal svojim sportnikom, da je telovadba z motiko in lopato, s plugom ali košem na hrbtu

veliko bolj snobeč od one z železno kroglo ali teniškim loparjem. Prva je nekaj pristnega, druga pa nadomestilo; saj je tudi prava dišeča kava odličnejša od knajpa!«

»Zakaj pa ljudje potem uganjajo šport?«

»Zato, prijatelj, ker nima vsak polja in sadovnjaka, pašnika in gozda kakor ti! Pa še za to, ker pride na vsakih šest dni nedelja, ko je kaj časa za veselo udejstvovanje pod vedrim nebom. Šport je nadomestilo za delo, je pa tudi nekaj, kar je duševnemu in telesnemu zdravju v prid. Duševnemu, ker es razvedriš in sprostiš, se vadiš v podjetnosti in vztrajnosti, se učiš častno zmagovati ali pa pošteno priznati, da je bil nasprotnik močnejši; in je telesnemu zdravju v prid, ker te seznanja z vsem kar pospešuje zmoglijsost mišic srca in pljuč.«

»Vse lepo in prav, kar pripoveduješ o športu, za boks pa se le ne bi mogel navdušiti, je zasakal Jerneje pogovor na drugo stran. Za Tomaža pa, ki je imel polno glavo pobud, so bile te besede kakor voda na mlin. Tako je trdil, da je prav boks nekaj imenitnega za fante, ki se morajo boriti, da bodo postali bolj srčni in samozavestni. Boks napravi iz mevže moča, te navaja k hitrim odločitvam in te utrjuje v bolečinah. Surov pa je le takrat, če se dva obdelujeta iz jeze ali pa za denar. Jerneje mu je dal prav, vendar s pripombo, da se mu zdi, da je na svetu le malo takih boksarjev, ki bi se obdelovali brez trohice jeze in sovraštva.

Pri mlinu sta se ločila. Jerneje je zavil nazaj proti Počenemu, Tomaž pa je krenil s pletenko in z olajšano glavo proti domu. Prelep dan je doživel v gorah, le z Jernejem ni bil tako zadovoljen, kakor je pričakoval. Kdo ve, ali si bo postavil sauno in ali bo odslej bolj obrajtal dober zrak in osvežujočo vodo...?

Slovenski pregovori o senu

Bodi seno ali slama, samo da je polna jama. Če sv. Marjeta dan deževalo bo, težko boš pod streho spravil seno.

Če vidiš prosinca komarja igrati, treba je s senom prav varčno ravnati.

Dosti sena, dosti goja.

Hladen majnik ti gotovo da, slamo dosti in tudi sena.

Lažje češ kupiti seno s koso (na rastilu) kakor z mošnjo (za denar).

Mnogo snega, mnogo sena.

Ni za gos sena.

O trjaciš mora biti še voz slame in voz sena.

Pijanca se oghi s senenim vozom.

Poln voz sena je vreden — maja, rojev eden.

Subo seno in mrtvo telo se mora spraviti.

J. Sašel.

Nov Rossinijev napev

V Milano so našli rokopis Rossinijeve skladbe, ki je bila doslej neznan. Rossini jo je zložil na čast Ferdinandu Burbonskemu, verjetno leta 1815. Je to skladba za sopran, zbor in orkester.

Nemški otroci — madžarski gosti

V letošnjem poletju je na Madžarskem preživelo okrog 8500 otrok, članov mladinske ustanove Hitlerjugend. Nemški otroci so bili na Madžarskem zelo prijazno in gostoljubno sprejeti v nemških družinah. Oni četrtek se je vrnila in Nemšijo prva skupina 800 otrok, ki so preživeli pošitnice v Bački in na Sedmograškem.

Tudi golobica je bojevita

V Benetkah se je pripetilo nedavno nekaj posebnega. Na vrhu nekega stebra je krmila golobica svoje mladiče. Neki 12 letni deček je hotel splezati do gnezda, da bi vzel mladega goloba. Golobica se je začela srdito zaganjati v dečka, ki je opustil svojo namero. Spuščal se je po steni nazaj, toda živalca se je kar naprej zaganjala vanj. Deček je izgubil ravnotežje in pdel 5 metrov globoko na tlak, kjer je obležal nezavesten. Njegovo življenje je bilo v nevarnosti.

PRAVNI NASVETI

Klanje konj, oslov in mul. Visoki komisar za Ljubljansko pokrajino je izdal naredbo o klanju kopitarjev. Prepovedano je klanje kopitarjev (konj, oslov, mul in mezgov), ki so še sposobni za delo ali za kakršnokoli koristno uporabo. Razen v primerih zakaža v sili, so veterinarji klavnice dolžni prepovedati zakol kopitarjev brez potrdila o njih nesposobnosti za delo in brez potrebne dovolilnice za zakol. Nesposobnost za delo ali za drugo koristno uporabo mora biti ugotovljena s posebnim potrdilom, ki ga izda na lastno odgovornost veterinar občine, v kateri se žival navadno uporablja za delo. Dovolilnico za zakol si mora preskrbeti stranka s prej navedenim potrdilom pri veterinarskem oddelku kmetijskega oddelka Visokega komisarata.

Komu se zapleni premoženje? Po odredbi pristojnih oblasti se zaplenjawa premoženje in nepremična imovina upornikov. Za imovino upornikov se smatra imovina, ki je last ubitih v bojih, ustreljenih ali po sodnem postopku usmrtenih; dalje imovina, ki je last za orožje sposobnih moških v starosti od 18. do všteteja 60. leta, pa so brez upravičenega vzroka odsotni iz njihovega stalnega bivališča. Zaplemba se razteza tudi na imovino rodbinskih članov upornikov, če bi bil upornik po veljavnih civilnih zakonih zakoniti dedič lastnikov imovine in to v razmerju, v katerem bi bil dedič zakonitega nasledstva, iste kazni, kakor za storike navedenih zločinov, se uporabljajo tudi proti nanovateljem, sokrivcem, podpirateljem in vobče proti osebam, ki bi kakorkoli dajale zavetje ali pomoč storilec, katerega izmed kaznivih dejanj, kakor: napad na edinstvo, neodvisnost ali neokrnjenost države; napada na varnost države; oborožena ustaja; prevratne združbe; prevratna propaganda ali hvaljenje prvratnih dejanj; zločinstva zoper notranjo ureditev države; napad na telesno varnost ali osebno svobodo oseb, ki pripadajo oboroženim silam; napad na javno varnost ali na javen promet.

Preživnina za nezakonskega otroka. J. T. P. Višina preživnine, ki jo je oče dolžan plačevati za vzdrževanje otroka, mora biti v skladu z očetovo imovino in z otrokovimi potrebami. Ako mislite, da je preživnina, ki jo oče plačuje, prenizka, predlagajte pri varstvenem sodišču, da določi primerno višjo preživnino. Oče je dolžan povrniti nezakonski materi tudi stroške poroda in stroške njenega vzdrževanja za prvih šest tednov po porodu in tudi daljnje izdatke, ki so bili s tem v zvezi. Vse to pa mora mati zahtevati v treh letih od dneva poroda, sicer terjatev zastara.

Dolžni dedni delež. G. Z. Š. Ko ste se pravdali zaradi dolžnega dednega deleža, nasprotnik eploh ni hotel priti na sodišče, ampak je imel le advokata. Čudno se vam zdi, zakaj sodišče ni prisililo toženca, da tudi sam pride in kako je moglo izreči sodbo brez njega. — Ker je imel toženeč svojega zastopnika, se mu ni bilo treba udeleževati razprav pred sodiščem. Izrek sodbe nikakor ni bil odvisen od nasprotnikovega priloda k sodišču. Če ste mislili, da sodba ni pravilna, ste mogli v 15 dneh po nje dostavi vložiti priziv, kar vam je gotovo povedal vaš odvetnik, če ga pa niste imeli, vas je pa o tem poučil sodišče. Otrokov dolžni dedni delež znaša po zakonu polovico tega, kar bi otroku pripadalo po zakonitem dednem nasledstvu. N. pr.: če so dediči trije otroci, da ni oporoke, podedovali po zakonu vsak eno tretjino zapuščine. V tem primeru znaša otrokov dolžni ali nujni delež, ki ga mora otrok v vsakem primeru dobiti, četudi je z oporoko drugače določeno, eno šestino vrednosti zapuščine v denarju.

Zenitev proti očetovi volji. S. E. Oče ni dovoljen z vašo nameravano ženitvijo in vam grozi, da vas bo brez dediščine zapodil od hiše, če se poročite. Vprašate, kaj bi storili. — Ker se sami lahko preživljate, vas oče lahko odslovi od hiše, kadar hoče. Poročite pa se lahko tudi proti njegovi volji, saj ste polnoletni. Očeta sedaj še ne boste mogli prisiliti, da vam izplača dediščino. Šele po njegovi smrti boste mogli zahtevati izplačilo dolžnega deleža, če bi vam sam ničesar ne zapustil. Če bi pa umrl brez oporoke, boste pa ilak zakoniti dedič. Svetujemo vam pa, da se raje z očetom zlepa pomenite.

Mali oglasnik

Priljubljenost za male oglase se plačuje naprej.

Smrekovo čreslo

Ilepo, edravo suho in letice kupi vsako količino usnjarna Lavrič J., St. Vid pri St. Ani, Ljubljana.

Suhe gobe

kupi vsako količino po najvišji dnevni ceni Fran Pogačnik, Bleiweisova (Dunajska) c. št. 23.

Polhove kože

in vse drugo od divjačine, tudi veverične, kupuje stalno in plačuje visoke cene Dav. Zdravje — Ljubljana, Stari trg 30.

OGLAŠUJ
v Domoljubovem
malem oglasniku!

»Domoljub« stane 24 lir za celo leto, za inozemstvo 30 lir. — Dopise in spise sprejema uredništvo »Domoljuba«, naročnike, inserate in reklamacije pa uprava »Domoljuba«. — Oglasi se zaračunajo po posebnem ceniku. — Telefon uredništva in uprave: št. 40-04. Izdajatelj: dr. Gregorij Pečjak. — Urednik: Jože Količek. — Za Ljudsko tiskarno: Jože Kramarič.